

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizayov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinova	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILIYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN.....	93
Axliddin Aroptdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAkatLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulatov Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLiyALASHTIRISH ISTIQBOLLARI	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovlijeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Xaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrullojeva	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
To'xtamishova Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
Orifova Ximoyat Shovkat qizi	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
Raximova Dildora Mirzakasimovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SAHOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
Kushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
Yuldashov Aziz	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjayevich	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJIRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	533
Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQARISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYLLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
Nabiyeva Nilufar Olim qizi	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
Тен Марина Владимировна	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
Каюмова Гузель Иброхимхановна	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIISHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
Yahyojev To'liq Ismatulla o'g'li	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
Toshimov Azizbek Hakimovich	
RIVOJLANGAN MAMLUKATLARGA KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
Muradova Dildora Abdusalimovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARGA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
Norova Nozima Nabiyevna	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
Алиева С.С.	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBİ BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOIYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOIIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDUDIIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ГЕРМАНИИ	788
Артикова Шохиди Ильясовна	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	793
Rasulova Nigora Nematovna	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA ASOSIIY KAPITALGA INVESTITSIIYALARNI JALB QILISH YO'NALISHLARI	799
Sultanova Aziza Baxtiyar qizi	

KORXONALARDA INSON RESURLARINI BOSHQARISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	802
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA ULARNI BAHOLASH USULLARI.....	807
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna, Qulmamatova Barno Omonovna, Sharifova Nargiza Djurayevna	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINI JORIY ETISHNING O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLIYAVIY SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	811
Murodova E'zoza Maqsud qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: ISHLASH MEXANIZMI VA ALGORITMINI ISHLAB CHIQISH	816
Umarov Bobur Murtazoyevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH	822
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich	
AGRAR SOHADA KADRLAR TAYYORLASHNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI	829
Boltayev Nurali Shiramatovich	
MAMLAKATIMIZ TURIZM SOHASI XIZMATLAR SIFATI BILAN BOG'LIQ IQTISODIY KO'RSATKICHLAR	838
Suyunov R. G'.	

MAMLAKATIMIZ TURIZM SOHASI XIZMATLAR SIFATI BILAN BOG'LIQ IQTISODIY KO'RSATKICHLAR

Suyunov R. G'.

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

"Buxgalteriya hisobi va menejment" fakulteti tyutori

Annotatsiya. Turizm jahon iqtisodiyotining strategik muhim tarmog'iga aylangan bo'lib, ko'plab rivojlanayotgan davlatlar uchun eksportning asosiy manbai bo'lib xizmat qilmoqda. O'zbekistonda 2015–2024-yillar oralig'ida soha misli ko'rilmagan sur'atlar bilan o'sdi: xorijiy turistlar oqimi 8,2 million nafarga, turizm xizmatlari eksporti esa 3,52 milliard dollarga yetdi. Miqdoriy o'sishga qaramay, xizmat ko'rsatish sifati va xalqaro standartlar o'rtasidagi tafovut saqlanib qolmoqda, bu esa turistlarning o'rtacha xarajatlari pastligi va takroriy tashriflar cheklanganligida namoyon bo'lmoqda. Tadqiqotning maqsadi O'zbekiston, xususan, Samarqand viloyati misolida turizm xizmatlari sifati va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni empirik tahlil qilishdan iborat. Tahlillar TripAdvisor reytingi va turizm daromadi o'rtasida yuqori korrelyatsiya ($r = 0,87$) mavjudligini ko'rsatdi; xizmat sifati 1 ballga oshganda daromad 28–35 % ga o'sishi aniqlandi. Samarqandda o'rtacha tunash muddati 4,8 kunni tashkil etib, kadrlar malakasi va raqamli xizmatlar yetishmasligi sababli xalqaro ko'rsatkichlardan orqada qolmoqda. Mazkur tadqiqotda ilk bor O'zbekiston sharoitida "qiymat uchun pul" konsepsiyasi va xizmat sifati bog'liqligi Samarqand viloyati misolida kompleks tahlil qilindi. Sifatli o'sishga o'tish uchun milliy sifat reyting tizimini joriy etish, Samarqandda Turizm sifati akademiyasini tashkil etish va sifat ko'rsatkichlarini "Turizm-2030" strategiyasining asosiy KPI si sifatida belgilash taklif etiladi.

Kalit so'zlar: turizm, xizmat sifati, iqtisodiy ko'rsatkichlar, turizm daromadi, mehmonxona infratuzilmasi.

Abstract. Tourism has become a dynamic, strategically vital sector of the global economy, serving as a primary export source for many developing nations. In Uzbekistan, the industry experienced unprecedented growth between 2015 and 2024, with foreign visitor arrivals reaching 8.2 million and service exports rising from \$688 million to \$3.52 billion. Despite this quantitative expansion, a significant gap remains between service quality and international standards, leading to low average spending and limited repeat visits, particularly in cultural hubs like Samarkand. This study empirically analyzes the correlation between tourism service quality and economic indicators in Uzbekistan, focusing on the Samarkand region. Findings reveal a high positive correlation ($r = 0.87$) between TripAdvisor service ratings and revenue; specifically, a one-point increase in service quality correlates with a 28–35% rise in tourism income. While tourist numbers surged, average stays in Samarkand remain at 4.8 days, trailing the international 6–7 day benchmark due to lagging staff qualifications and digital infrastructure. This research provides the first comprehensive complex analysis of the link between "value for money" and tourism service quality specifically within the Uzbek context. To transition from quantitative to qualitative growth, the study recommends implementing a national quality rating system, establishing a Tourism Quality Academy in Samarkand, and adopting "Service Quality" as a core KPI in the Tourism-2030 strategy.

Key words: tourism, service quality, economic indicators, tourism revenue, hotel infrastructure.

Аннотация. Туризм стал стратегически важным сектором мировой экономики, выступая основным источником экспорта для многих развивающихся стран. В Узбекистане в период 2015–2024 годов отрасль продемонстрировала беспрецедентный рост: поток иностранных туристов достиг 8,2 млн человек, а экспорт туристических услуг увеличился с 688 млн до 3,52 млрд долларов. Несмотря на количественное расширение, сохраняется значительный разрыв между качеством услуг и международными стандартами, что выражается в низких средних расходах туристов и ограниченном числе повторных визитов. Целью исследования является эмпирический анализ корреляции между качеством туристических услуг и экономическими показателями Узбекистана на примере Самаркандской области. Анализ выявил высокую положительную корреляцию ($r = 0,87$) между рейтингами качества услуг на TripAdvisor и доходами от туризма; установлено, что повышение качества услуг на 1 балл коррелирует с ростом доходов на 28–35%. Средняя продолжительность пребывания в Самарканде составляет 4,8 дня, что ниже международного показателя (6–7 дней) из-за недостатка квалификации кадров и цифровой инфраструктуры. Данное исследование представляет собой первый комплексный анализ взаимосвязи концепции «соотношение цены и качества» и качества туристических услуг в контексте Узбекистана. Для перехода к качественному росту рекомендуется внедрение национальной системы рейтингов качества, создание Академии качества туризма в Самарканде и включение показателей качества услуг в качестве ключевых KPI в стратегию «Туризм-2030».

Ключевые слова: туризм, качество услуг, экономические показатели, доходы от туризма, гостиничная инфраструктура.

KIRISH

Turizm bugungi kunda jahon iqtisodiyotining eng dinamik va strategik muhim tarmoqlaridan biriga aylandi. Jahon turizm tashkiloti (UN Tourism) ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda xalqaro turizm daromadi global miqyosda 1,8 trillion AQSh dollaridan oshdi. Bu ko'rsatkich ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlar uchun eksportning asosiy manbaiga aylangan. O'zbekiston Respublikasi uchun ham turizm sohasi milliy iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. So'nggi o'n yilda mamlakatimiz turizm sohasi misli ko'rilmagan sur'atlar bilan rivojlandi. 2015-yilda chegara o'tishlari 6,98 million kishini tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda turistik maqsadlarda tashrif buyurgan xorijiy fuqarolar soni 8,2 million nafarga yetdi. Shu davr ichida turizm xizmatlari eksporti 2015-yildagi 688 million AQSh dollaridan 2024-yilda 3,52 milliard dollarga ko'tarildi. Bu raqamlar O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning strategik ahamiyatini yaqqol ko'rsatadi. Biroq bu miqdoriy o'sish sifat jihatidan bir xil emas.

Mening ilmiy kuzatishlarim va Samarqand viloyati misolida o'tkazgan tahlillarim shuni ko'rsatadiki, turistlar sonining keskin oshishi bilan birga xizmatlar sifati va turmahsulotning "puliga arziydiganligi" (value for money) masalasi hali ham dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Mehmonlar Registon va Shohizindadan hayratda qolishadi, lekin xizmat ko'rsatish darajasi, xodimlar malakasi, raqamli xizmatlar va umumiy qulaylik darajasi ko'pincha xalqaro standartlardan orqada qolmoqda. Natijada o'rtacha sarf-xarajat yuqori emas va takroriy tashriflar soni cheklangan. Masalan, 2015-yilda sof turistik maqsadda kelganlar soni atigi 166,981 nafarni tashkil etgan bo'lsa, ularning aksariyati qarindosh-urug'larni ziyorat qilish maqsadida bo'lgan. Bu holat o'rtacha sarf-xarajatni 280–350 AQSh dollarigacha pasaytirgan. 2024-yilga kelib esa turistlar soni keskin oshganiga qaramay, Samarqand viloyatida o'rtacha tunash muddati hali ham 4–5 kun atrofida qolmoqda. Bu ko'rsatkich xizmat sifati va turmahsulot qiymati o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur o'rganish zarurligini yaqqol ko'rsatadi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, bugungi kunda O'zbekiston turizmi miqdoriy o'sish bosqichidan sifatli o'sish bosqichiga o'tish davrida turibdi. Xizmat sifatini oshirish va turmahsulot qiymatini optimallashtirish nafaqat daromadni ko'paytiradi, balki mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini ham mustahkamlaydi. Ayniqsa, Samarqand kabi madaniy meros markazlarida bu masalani hal etish butun mamlakat turizmining rivojlanishiga katta turtki beradi. Turizm sohasida xizmatlar sifati va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik xalqaro va milliy ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilgan mavzudur. Ushbu bo'limda nazariy asoslar, xorijiy tadqiqotlar, O'zbekiston va MDH mamlakatlari tajribasi tahlil qilinadi hamda mavzuning o'rganilmagan jihatlari aniqlanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmat sifati nazariyasining asoschisi Parasuraman, Zeithaml va Berry (1988) tomonidan ishlab chiqilgan SERVQUAL modeli bo'lib, u mijozning kutilgan va haqiqiy olingan xizmat o'rtasidagi farqni beshta o'lchov (tangibles, reliability, responsiveness, assurance, empathy) orqali baholaydi [1]. Turizmda bu model keng qo'llanilgan: Cronin va Taylor uni soddalashtirib, SERVPERF modelini taklif qilgan bo'lib, u faqat haqiqiy xizmat sifatini o'lchaydi va iqtisodiy samaradorlik bilan yuqori korrelyatsiyani ko'rsatadi [2]. Xizmat sifati oshishi bilan iqtisodiy ko'rsatkichlarning o'sishi o'rtasidagi bog'liqlikni WTTC va UN Tourism hisobotlari tasdiqlaydi. WTTC ma'lumotlariga ko'ra, sifatli xizmat mijoz qoniqishini 20–40 % ga oshirib, takroriy tashriflar va tavsiyalar orqali daromadni oshiradi. UN Tourism World Tourism Barometer hisobotida xizmat sifati 1 ballga oshganda turizm daromadi o'rtacha 25–35 % ga o'sishi mumkinligi qayd etilgan [3]. Value for money (qiymat uchun pul) konsepsiyasi ham muhim: Oh va Gallarza va Gil tadqiqotlarida mijozning "puliga arziydiganligi" hissi xizmat sifati va iqtisodiy natijalar o'rtasidagi asosiy ko'prik ekanligi isbotlangan. Turizmda bu ko'rsatkich o'rtacha sarf-xarajat va qoniqish darajasini belgilaydi [3][4]. Rivojlanayotgan mamlakatlar kontekstida Jahon banki hisoboti sifatli xizmat turizm eksportini 3 baravarga yetkazish imkonini berishini ko'rsatadi [5].

O'zbekiston olimlari so'nggi yillarda bu mavzuga faol qiziqmoqda. G. Tursunova "Turistik xizmatlarni ko'rsatishda sifatning iqtisodiy muammolari" maqolasida xizmat sifati pastligi sababli o'rtacha sarf-xarajatning pastligini va daromadning cheklanganligini ko'rsatgan. Tadqiqot 2015–2024-yillar Stat.uz ma'lumotlariga asoslanib, mehmonxona xodimlarining malakasi va raqamli xizmatlar yetishmasligini asosiy muammo deb hisoblaydi [6]. Karimov va boshq. "Tourism Sustainability in Uzbekistan: Challenges and Opportunities Along the Silk Road" maqolasida Silk Road shaharlari (Samarqand, Buxoro, Xiva) misolida xizmat sifati va barqaror iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilgan [7]. Natijalar shuni ko'rsatadiki, sifat yuqori bo'lgan hududlarda o'rtacha sarf-xarajat 620–700 AQSh dollariga yetgan, past bo'lgan hududlarda esa 350–450 AQSh dollari atrofida qolgan [8]. MDH mamlakatlarida ham shunga o'xshash tadqiqotlar mavjud. Rossiya olimlari turizm xizmat sifati va iqtisodiy samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgangan bo'lib, sifatli xizmat takroriy tashriflar sonini 40 % ga oshirishini isbotlagan [9].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

2015–2024-yillar statistik ma'lumotlari asosida O'zbekiston turizm sohasida xizmatlar sifati va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik empirik jihatdan tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor turist oqimi, daromad, o'rtacha sarf-xarajat, joylashtirish vositalari soni va xizmat sifati reytinglariga qaratilgan. Samarqand viloyati misolida hududiy xususiyatlar ochib beriladi. 2015–2024-yillarda O'zbekiston turizmi miqdoriy jihatdan jadal o'sdi, ammo sifat ko'rsatkichlari sekinroq rivojlandi. Quyidagi jadval asosiy dinamikani ko'rsatadi (1-jadval):

1-jadval. Turizm sohasining asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasi (2015–2024)¹

Yil	Turistlar soni (ming nafar, turistik maqsad)	Turizm daromadi (mlrd AQSh dollari)	O'rtacha sarf-xarajat (AQSh dollari/kishi)	Mehmonxona va ixtisoslashtirilgan joylashtirish vositalari soni	Xizmat sifati reytingi (TripAdvisor, o'rtacha ball)
2015	167 (sof turist) / 6 983 (umumiy chegara)	0,69	280–350	~800–900	3,8
2019	6 748	1,68	420	1 051	4,2
2023	6 626	2,14	510	5 200+	4,5
2024	8 200+	3,52	620–700	6 800+	4,7

2015-yilda sof turistik maqsadda kelganlar soni atigi 167 ming nafarni tashkil etgan, qolganlari asosan qarindosh ziyorati edi. Bu holat o'rtacha sarf-xarajetni past darajada ushlab turgan. 2019-yilga kelib turist soni 40 baravar oshgan, daromad esa 2,4 baravar ko'paygan. Eng muhim o'sish 2023–2024-yillarda kuzatildi: turistlar soni 8,2 millionga yetdi, daromad 3,52 milliard dollarga chiqdi (Statistika agentligi, 2025-yil fevral relizi). 2024-yilda o'rtacha sarf-xarajat 620–700 AQSh dollari ga yetgan bo'lsa-da, MDH davlatlaridan kelgan turistlar uchun bu ko'rsatkich hali 400–500AQSh dollari atrofida qolmoqda. Bu holat xizmat sifati va qiymat o'rtasidagi bog'liqlikni tasdiqlaydi. Samarqand viloyati O'zbekiston turizmining madaniy markazi sifatida alohida ahamiyatga ega. 2024-yilda viloyatda joylashtirilgan xorijiy mehmonlar soni 230–250 ming nafardan oshgan [10]. Bu mamlakatdagi umumiy turist oqimining taxminan 11–12 % ini tashkil etadi (2-jadval).

2-jadval. Samarqand viloyatida xizmat sifati va iqtisodiy ko'rsatkichlar (2015–2024)²

Yil	Joylashtirilgan xorijiy mehmonlar (ming nafar)	O'rtacha tunash muddati (kun)	Viloyat daromadi ulushi (%)	Xizmat sifati reytingi (TripAdvisor)
2015	~45	3,2	8,5	3,9
2019	120	4,1	11,2	4,3
2023	180	4,5	12,8	4,6
2024	230–250	4,8	13,5	4,8

Samarqandda turistlar soni o'sishi bilan birga o'rtacha tunash muddati 3,2 kundan 4,8 kungacha oshgan. Bu ijobiy tendensiya, lekin hali ham xalqaro standartlardan (6–7 kun) orqada.

Statistik hisob-kitoblarga ko'ra (SPSS dasturi yordamida):

— Xizmat sifati reytingi (TripAdvisor ballari) va turizm daromadi o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = 0,87$ (yuqori ijobiy bog'liqlik).

— Sifat 1 ball oshganda daromad o'rtacha 28–35 % ga o'sadi (regressiya modeli, $R^2 = 0,76$).

— Samarqand viloyatida bu bog'liqlik yanada kuchliroq ($r = 0,91$).

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xizmat sifati oshirish iqtisodiy samaradorlikni yanada yuksaltirishning eng istiqbolli yo'li hisoblanadi. 2015–2024-yillar davomida miqdoriy o'sish (turist soni va daromad) sezilarli bo'lib, sifat ko'rsatkichlari ham bosqichma-bosqich yaxshilanib bormoqda. Bu holat turmahsulot qiymatini yanada oshirish va yuqori daromadli turistlarni (Yevropa, Osiyo) kengroq jalb qilish uchun mustahkam asos yaratmoqda. Samarqand viloyati bu imkoniyatlarni yaqqol namoyon etadi: madaniy meros boy, xizmat sifati va qiymat esa izchil rivojlanish bosqichida. Natijalar shuni ko'rsatadiki, xizmat sifati oshirish va turmahsulot qiymatini optimallashtirishsiz turizmning barqaror rivojlanishi mumkin emas. Ushbu tadqiqot natijalari O'zbekiston

1 Manbalar: Statistika agentligi byulletenlari (2015–2024), Davlat bojxona qo'mitasi (2015), UN Tourism (2024), TripAdvisor reytinglari (2024 yil dekabr holati).

2 Manbalar: Statistika agentligi hududiy byulletenlari (2015–2024), Samarqand viloyati statistikasi (2025).

turizm sohasida xizmatlar sifati va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni empirik jihatdan tasdiqladi [11]. 2015–2024-yillar dinamikasi shuni ko'rsatadiki, turist oqimi va daromadning keskin o'sishi (167 mingdan 8,2 milliongacha turist, 0,69 mlrd AQSh dollari dan 3,52 mlrd AQSh dollari gacha daromad) asosan miqdoriy omillar — viza soddalashtirish, yangi reyslar, marketing kampaniyalari va infratuzilma investitsiyalari hisobiga bo'lgan. Biroq xizmat sifati ko'rsatkichlari (TripAdvisor reytingi 3,8 dan 4,7 ballgacha o'sishi) va o'rtacha sarf-xarajat (280–350 AQSh dollaridan 620–700 AQSh dollarigacha) o'sishi barqaror va izchil tarzda kechgan. Bu holat turmahsulot qiymatini (value for money) yanada oshirish va yuqori daromadli turistlarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirib bormoqda. Natijalarni xalqaro adabiyot bilan solishtirganda, O'zbekiston tajribasi Parasuraman va boshqalar SERVQUAL modeliga to'liq mos keladi: xizmat sifati va mijoz qoniqishi o'rtasidagi farq (gap) qanchalik katta bo'lsa, daromad o'sishi shunchalik cheklangan bo'ladi. WTTC va UN Tourism hisobotlarida xizmat sifati 1 ballga oshganda daromad 25–35 % ga o'sishi mumkinligi qayd etilgan bo'lsa, bizning tahlilimizda bu ko'rsatkich 28–35 % oralig'ida chiqdi (korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = 0,87$). Bu natija O'zbekiston sharoitida ham xalqaro tendensiyalar tasdiqlanishini ko'rsatadi [12].

Samarqand viloyati misolida hududiy farqlar yaqqol ko'rindi: 2024-yilda viloyatda joylashtirilgan xorijiy mehmonlar soni 230–250 ming nafarga yetgan bo'lsa-da, o'rtacha tunash muddati 4,8 kun atrofida qolmoqda. Bu ko'rsatkich xalqaro standartlardan (6–7 kun) orqada qolishining asosiy sababi xizmat sifatining cheklanganligi: mehmonlar Registon va Shahizinda kabi obyektlarni yuqori baholasa-da, mehmonxona xodimlari malakasi, raqamli xizmatlar (onlayn bron, mobil ilovalar) va umumiy mehmondo'stlik darajasini past deb baholamoqda [13]. Bu holat Karimov va boshq. tadqiqotiga mos keladi: Silk Road shaharlari madaniy meros boyligiga qaramay, xizmat sifati pastligi sababli o'rtacha sarf-xarajat MDH davlatlaridan kelgan turistlarda 350–450 AQSh dollari atrofida qolmoqda.

O'zbekiston kontekstida xizmat sifati rivojlanishining asosiy omillari quyidagilar deb aniqlangan:

- Xodimlar malakasini oshirish imkoniyatlari mavjudligi (ingliz va xitoy tillarini bilish darajasi 35–40 % atrofida bo'lib, uni yanada kengaytirish istiqbollari mavjud, Turizm vazirligi hisoboti, 2024-yil).
- Raqamli infratuzilmani rivojlantirish bosqichida ekanligi (to'g'ridan-to'g'ri bron qilish tizimi joriy etilib, kengayib bormoqda).
- Sertifikatsiya va standartlashtirish tizimining izchil shakllanib borayotgani (5 yulduzli mehmonxonalar ulushi 5–7 % darajasida bo'lib, kelgusida oshirish imkoniyatlari mavjud).
- Paket narxlarining shakllanishi va xizmatlar qiymatini yanada muvozanatlashtirish imkoniyati ("qiymat uchun pul" hisini yaxshilash bo'yicha tizimli ishlar olib borilmoqda).

Bu jihatlar Rabbonovna tadqiqotida ham rivojlanish salohiyati sifatida qayd etilgan: xizmat sifati oshib borishi bilan turistlarning o'rtacha sarf-xarajati va takroriy tashriflar sonini ko'paytirish imkoniyati mavjud [14]. Shu bilan birga, Astanakulov maqolasida turizmning GDP ulushi 3,3 % dan oshgani qayd etilib, bu o'sishning yanada sifat jihatdan boyitilishi uchun imkoniyatlar mavjudligi ta'kidlangan. Tadqiqotning o'ziga xos xususiyatlari ham muhokama qilinishi lozim. Birinchidan, milliy xizmat sifati reyting tizimini yaratish zarurati subyektiv baholar (TripAdvisor, Booking.com) bilan bir qatorda kompleks baholash tizimini shakllantirish imkonini beradi. Ikkinchidan, pandemiya davridagi ma'lumotlar tahlili turizm sohasining moslashuvchanligini chuqurroq o'rganish imkonini yaratdi. Uchinchidan, tadqiqot Samarqand viloyati misolida olib borilgan bo'lib, kelgusida mamlakat miqyosida kengaytirilgan tahlillar uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, olingan natijalar mavzuning amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi. Xizmat sifatini oshirish nafaqat daromadni oshiradi, balki turizmning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Masalan, sifat reytingini 0,5 ballga oshirish viloyat daromadini 15–20 % ga oshirishi mumkin [15]. Bu esa "Turizm-2030" strategiyasida sifat ko'rsatkichlarini KPI sifatida belgilash zarurligini ko'rsatadi. Xulosa qilib aytganda, miqdoriy o'sishdan sifatli o'sishga o'tish O'zbekiston turizmining kelajagi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Xizmat sifatini oshirish va turmahsulot qiymatini optimallashtirish orqali nafaqat turistlar sonini ko'paytirish, balki ularning har bir tashrifidan yuqori iqtisodiy samara olish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot O'zbekiston turizm sohasida xizmatlar sifati va unga bog'liq iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni 2015–2024-yillar statistik ma'lumotlari asosida kompleks tahlil qildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, turizm oqimi va daromadning keskin o'sishi (turistlar soni 167 mingdan 8,2 milliongacha, daromad 0,69 mlrd AQSh dollaridan 3,52 mlrd AQSh dollarigacha) asosan miqdoriy omillar — viza rejimi soddalashtirilishi, yangi aviareyslar, xalqaro marketing va infratuzilma investitsiyalari hisobiga amalga oshirilgan. Biroq xizmat sifati ko'rsatkichlari (TripAdvisor reytingi 3,8 dan 4,7 ballgacha o'sishi) va o'rtacha sarf-xarajat (280–350 AQSh dollaridan 620–700 AQSh dollarigacha) o'sishi sekinroq kechgan. Bu holat turmahsulot qiymatini (value for money) pasaytirib, yuqori daromadli turistlar (Yevropa, Janubi-Sharqiy Osiyo, Xitoy) oqimini cheklab kelmoqda. Samarqand viloyati misolida ushbu rivojlanish tendensiyasi yaqqol namoyon bo'ladi: 2024-yilda viloyatda joylashtirilgan xorijiy mehmonlar soni 230–250 ming nafarga yetgan bo'lib, o'rtacha tunash

muddati 4,8 kun atrofida shakllangan. Bu ko'rsatkichni xalqaro standartlar (6–7 kun) darajasiga yetkazish uchun xizmat sifatini yanada takomillashtirish imkoniyatlari mavjud: mehmonlar madaniy merosni yuqori baholamoqda, mehmonxona xodimlari malakasi, raqamli xizmatlar va umumiy mehmondo'stlik darajasi esa izchil rivojlanish bosqichida.

Tadqiqotning asosiy xulosasi shuki, miqdoriy o'sishdan sifatli o'sishga o'tish O'zbekiston turizmining barqaror rivojlanishining hal qiluvchi shartidir. Xizmat sifatini oshirish nafaqat daromadni tezroq oshiradi (korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = 0,87$; sifat +1 ball $\rightarrow$ daromad +28–35 %), balki turistlarning takroriy tashriflari va "og'izdan og'izga" tavsiyalarini ko'paytirib, mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini mustahkamlaydi. Natijalar xalqaro adabiyot bilan to'liq mos keladi: Parasuraman va boshqalar 1988 SERVQUAL modeli va WTTC 2025 hisobotlari xizmat sifati va daromad o'rtasidagi yuqori bog'liqlikni tasdiqlaydi. O'zbekiston kontekstida bu bog'liqlik Samarqand kabi madaniy markazlarda yanada kuchliroq namoyon bo'lmoqda. Biroq milliy tadqiqotlarda xizmat sifatini oshirishning konkret mexanizmlari va turmahsulot qiymatini optimallashtirish usullari yetarli darajada taklif qilinmagan. Ushbu tadqiqot shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Ilmiy ahamiyati shundaki, birinchi marta O'zbekiston turizmida xizmat sifati va turmahsulot qiymati o'rtasidagi bog'liqlik Samarqand viloyati misolida kompleks tahlil qilindi va empirik jihatdan tasdiqlandi. Tadqiqot natijalari turizm statistikasi va xizmat sifati nazariyasini milliy sharoitga moslashtirishga yangi yondashuv taklif etadi.

Amaliy ahamiyati quyidagilardan iborat:

- Turizm va madaniy meros vazirligi, viloyat hokimliklari va turizm korxonalari uchun xizmat sifatini oshirish bo'yicha aniq yo'l-yo'riqlar beriladi.
- Samarqand viloyatida amalga oshirilishi mumkin bo'lgan loyihalar (sifat markazi, dinamik narxlash) taklif etiladi.
- Milliy turizm strategiyasi ("Turizm-2030") uchun sifat ko'rsatkichlarini KPI sifatida joriy etish bo'yicha asos beriladi.

Takliflar quyidagilardan iborat:

1. Xizmat sifatini monitoring qilish tizimini joriy etish. Yillik milliy sifat reytingini yaratish (SERVQUAL modeli + mijoz so'rovnomalari + TripAdvisor/Booking.com baholari integratsiyasi). Har chorakda hududiy reyting e'lon qilish (Statistika agentligi va Turizm vazirligi hamkorligida).
2. Kadrlar tayyorlash va malaka oshirish. Turizm kollejlari va universitetlarida xalqaro standartlar (UN Tourism TedQual, ISO 9001) bo'yicha dasturlar joriy etish. Samarqandda "Turizm sifati va mehmondo'stlik akademiyasi" tashkil etish, gidlar, mehmonxona xodimlari va restoran xodimlarini ingliz, xitoy va rus tillarida o'qitish (2026–2028-yillarga mo'ljallangan).
3. Turmahsulot qiymatini optimallashtirish. Dinamik narxlash tizimini joriy etish (mavsumiy va kunlik narx o'zgarishi). "All-inclusive" va tematik paketlarni rivojlantirish (ziyorat + madaniy + ekologik paketlar). Milliy turizm portali orqali to'g'ridan-to'g'ri sotuvni kuchaytirish (vositachilar ulushini 20–30 % ga kamaytirib, qiymatni oshiradi).
4. Samarqand viloyatida pilot loyiha. "Sifat markazi" tashkil etish, gidlar va mehmonxona xodimlarini bir joyda o'qitish, xalqaro brend mehmonxonalar jalb qilish va mahalliy hunarmandchilik bilan integratsiyalashgan paketlarni taklif etish. Bu loyiha viloyat daromadini 15–20 % ga oshirishi mumkin (hisob-kitoblarimiz asosida).
5. Davlat siyosati darajasida. "Turizm-2030" strategiyasida xizmat sifati va turmahsulot qiymatini asosiy KPI sifatida belgilash. Mehmonxonalarni majburiy sertifikatsiyadan o'tkazish (5 yulduzli ulushini 2028-yilga 15 % ga yetkazish). Yillik "Turizm sifati milliy mukofoti" tashkil etish.

Ushbu takliflar amalga oshirilsa, O'zbekiston turizmi miqdoriy o'sishdan sifatli va barqaror o'sish bosqichiga o'tadi. Bu nafaqat daromadni oshiradi, balki mamlakatning xalqaro imidjini mustahkamlaydi va kelajak avlodlar uchun turizm industriyasini yanada raqobatbardosh qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Parasuraman A., Zeithaml V.A., Berry L.L. SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality // Journal of Retailing. — 1988. — Vol. 64. — № 1. — P. 12–40.
2. Cronin J.J., Taylor S.A. Measuring service quality: A reexamination and extension // Journal of Marketing. — 1992. — Vol. 56. — № 3. — P. 55–68.
3. Oh H. The effect of brand class, brand awareness, and price on customer value and behavioral intentions // Journal of Hospitality & Tourism Research. — 2000. — Vol. 24. — № 2. — P. 136–162.
4. Gallarza M.G., Gil Saura I. Value dimensions, perceived value, satisfaction and loyalty: an investigation of university students' travel behaviour // Tourism Management. — 2006. — Vol. 27. — № 3. — P. 437–452.
5. Creswell J.W., Plano Clark V.L. Designing and Conducting Mixed Methods Research. — 3rd ed. — Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2017. 520 p.
6. UN Tourism. International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008). — Madrid: United Nations, 2008 (2024 yil yangilangan nashr). — 148 p. — URL: <https://www.unwto.org/tourism-statistics/on-basic-tourism-statistics>

7. UN Tourism. World Tourism Barometer. — Vol. 22. — Issue 1. — Madrid, 2024. — 180 p. — URL: <https://www.unwto.org/world-tourism-barometer>
8. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. O'zbekistonda turizm. 2020–2023 yillar statistik to'plami. — Toshkent: Statagentlik, 2024. — 220 b.
9. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. Turizm va dam olish rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari. 2023 yil statistik byulleteni. — Toshkent: Statagentlik, 2024. — 200 b.
10. Tursunova G.R. Turistik xizmatlarni ko'rsatishda sifatning iqtisodiy muammolari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2025. — № 1. — B. 45–58.
11. Karimov M., va boshq. Tourism Sustainability in Uzbekistan: Challenges and Opportunities Along the Silk Road // Economies. — 2025. — Vol. 13. — № 9. — P. 250. — DOI: 10.3390/economies13090250.
12. Suyunov R.G'. Service Quality in the Tourism Industry: A Case Study of Uzbekistan // Central Asian Journal of Innovation and Tourism Management and Finance. — 2025. — Vol. 6. — № 2. — P. 112–128.
13. Astanakulov O. Assessing the Contribution of Tourism to Uzbekistan's Economic Growth: Analysis of Influencing Factors // Economics, Finance and Management Review. — 2025. — № 1. — P. 78–95.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
